

7 . Alba Iulia | Punct: Castrul legiunii XIII Gemina – Porta Principalis Dextra |

Anul: 2002

Anul: 2002

Cod RAN: 1026.01

Perioade: Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca romană timpurie, Evul Mediu

Tipuri sit: structură de cult/religioasă

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Vasile Moga

Instituții: Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia

Raport

Între 1-30 iulie 2002 am continuat cercetările arheologice la Porta principalis dextra situată pe latura de sud a castrului Legiunii XIII Gemina de la Apulum (Alba Iulia). Ținând cont de capriciile vremii (caniculă și apoi ploi abundente) s-a lucrat efectiv 20 zile cu un număr de 15 muncitori. Săpăturile s-au derulat și într-o a doua etapă, în perioada 14-22 octombrie, cu o echipă de 8 muncitori.

Două au fost obiectivele urmărite și finalizate în această a noua campanie arheologică sistematică la situl apulens:

De-o parte și alta a pilonului median de închidere a porții duble antice (păstrate în elevație maximă de 2 m, lung de 5,65 m și lat de 1,80 m) au fost îndepărtate, până la nivelul de călcare roman intervențiile medievale și moderne care au afectat în timp, atât intrarea propriu zisă cât și cele două turnuri rectangulare de flancare a porții. Manual și apoi mecanic (cu o macara) au fost îndepărtate toate blocurile și fragmentele din piatră așezate în poziție secundară.

Multe din blocurile din calcar organogen cu urme de numuliți, realizate și puse în operă în maniera opus quadratum, dislocate din elevația zidului de incintă, a turnurilor de flancare și a pilonului (pintenului, n.n.) median au fost reasezate pentru utilizarea lor la mult așteptatele lucrări de restaurare și conservare a obiectivului.

S-a adâncit spațiul porții până la nivelul de călcare antică, atingându-se un compact nivel de pietriș de râu ce reprezintă spațiul curților porții.

Din acest nivel s-au recuperat puține materiale arheologice. Amintim totuși apariția unui fragment dintr-un vas de provizii – dolia – cu pereți groși, apoi o cute din piatră cu semne incizate (utilizată la nivelarea zidurilor în faza de piatră a castrului?), precum și un piron din fier (lung de 23 cm.) în forma literei T.

În turnul de vest al porții, în epoca feudală a fost plasată o construcție legată de activitatea monetăriei orașului Alba Iulia (veacurile XVII-XVIII). Cum în decursul timpului această construcție prevăzută cu o boltă din cărămidă s-a deteriorat continuu am decis îndepărtarea ei pe cale arheologică. În acest spațiu al turnului de flancare, au apărut cu pregnanță materiale arheologice medievale, în principal ceramică fragmentară: vase de tip borcan smălțuite, fragmente de cahle, vase de tip tigae, multe fragmente de ceramică neagră cu urme de grafit (se remarcă în cadrul acestei categorii ceramice, două fragmente ce au imprimate pe toate însemne masonice, vezi V. Moga, BMA 12, 1999, p. 8-9), în fine creuzete de mici dimensiuni, toate puse în legătură cu monetăria locală.

După "golirea" interiorului turnului de vest al porții am constatat că acesta se păstrează foarte bine pe două laturi, respectiv latura de vest unde blocurile așezate în maniera opus quadratum au o elevație de 3 m și latura de sud unde aceleași blocuri se înalță în situ până la 6 m înălțime.

Intervențiile medievale au înlăturat latura de est a turnului roman (a cărui bază de blocuri

paralelipipedice romane se păstrează și au fost puse în evidență în campaniile precedente n.n.) înlocuindu-l cu un zid alcătuit din piatră de râu, fragmente de zidărie antică și ceramică, legate cu var.

În momentul de față ambele turnuri de flancare a porții castrului Apulum sunt bine evidențiate, după cum același lucru se poate spune despre spațiul dintre turnuri, delimitat de pilonul central.

Așteptăm, în continuare, finalizarea proiectului de conservare și punere în valoare a porții principalis dextra, obiectiv major în arheologia romană a orașului Apulum, în special și al provinciei Dacia în general.

Informații suplimentare online

[Raportul 1860 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
